

Magasin fra Kirkens Bymisjon 2/2004

bymisjon

www.bymisjon.no

Utsalgspis 20,-

Batteri for selvhjelp

side 2-3

Fattigdommen utfordrer

Et av de mest alvorlige utviklingstrekkene vi står overfor i samfunnet vårt er den økende fattigdomsutviklingen som noen mennesker opplever. De aller fleste lever gode liv – med høy materiell velstand og gode levekår. Men det å leve i sosial og materiell nød i et velferdssamfunn med generell høy levestandard vil ofte oppleves som særlig belastende.

Kirkens Bymisjon vil bidra til en mer rettferdig fordeling av samfunnets goder. Vi må gjøre alt vi kan for å fremme rettferdighet i vårt samfunn. Rettferdighet må forankres i den grunnleggende verdi at alle har rett til liv, helse, bolig, utdanning, arbeid, religionsutøvelse og rettsikkerhet. Dette må begrunnes i alle menneskers unike verdi. Alt liv er gitt og skapt av Gud. Og vi må forvalte våre samfunns-goder slik at alle får sin del, og spesielt sikre fordelingen i samfunnet slik at fattige og undertrykte får det de har rettmessig krav på.

Vi må kjempe mot holdninger som stigmatiserer og ekskluderer noen fra alminnelig samfunnsdeltagelse. Dette innebærer at vi både må avdekke og tale sant om den fattigdommen vi ser gjennom vårt arbeid, og hvordan dette rammer særlige utsatte grupper. Videre må vi legge til rette for å lindre, hjelpe og gjennom dette avsløre hvordan fattigdommen kommer til uttrykk i folks daglige liv. Men vi kan ikke stoppe der. Kirkens Bymisjon vil også bidra med våre erfaringer til samfunnsendring og til å tale de fattiges sak.

Det er viktig at Kirkens Bymisjon deltar i samfunnsdebatten på en måte som bidrar til at det etableres ordninger og systemer som sikrer at alle får del i samfunnets goder.

I dette nummeret av vårt blad forteller mennesker om hvordan fattigdom og sosial ekskludering oppleves. Dette er viktige fortellinger som gir oss en forpliktelse til å tale på vegne av de som har det vanskeligst i vårt samfunn. Årets TV-aksjon til høsten vil også sette fokus på de gruppene som har det vanskeligst i vårt samfunn. Da vil vi også blant annet tale de fattiges sak. Det forplikter oss som enkeltpersoner, som fagmiljøer og som organisasjon til å være opptatt av denne delen av samfunnsutviklingen. Jeg håper at Bymisjonens engasjement vil høres av de som har makt og ansvar i vårt samfunn og at vi snart kan få en økende oppmerksomhet på forskjells-Norge.

Helen Bjørnøy
Generalsekretær

BYMISJON

Informasjonsblad for
Stiftelsen Kirkens
Bymisjon Oslo
Tollbugata 3,
0152 Oslo
Telefon 22 36 55 00

Redaktør:
Per Frogner

Journalist:
Margrethe Høydalsvik

Layout:
IhlCom, Torstein Ihle
Jorunn Waaler

Foto forsida:
Margrethe Høydalsvik

Hjemmeside:
www.bymisjon.no

E-post: firmapost@skbo.no

Trykk:
Glomvik trykkeri

Opplag:
42 000

NIK-kontrollerte innsamlingskonti: Post- og bankgiro
105 eller 7011 05 18593

Det nye

Det er ikke lenge til at det vrirler av mennesker i det fredede bygget fra 1670 i Oslos Storgata 36. Her skal mennesker som aktivt vil gripe tak i utfordringer i egen livssituasjon kunne søke løsninger på egne premisser. Tilgang til gratis kontorutstyr, internett og personer som kan bistå med råd og veiledning, er bare noen av tilbudene Kai-Rune Myhrer viser til på Kirkens Bymisjons ferskeste tilbud; Batteriet.

Han vil sammen med sosiolog Ina Herrestad og flere frivillige, tilby hjelp til drift av brukerorganisasjoner, bistå med søknader og kontrakter, samt hjelpe brukerne til å finne ut hvor en kan få videre hjelp. Batteriet skal bli en aktiv møteplass der nye relasjoner kan oppstå og brukerorganisasjoner etableres, men hvor selvhjelp er fundamentet for arbeidet videre.

Kai-Rune forteller at mange mennesker er ressurssterke, men har mistet troen på seg selv på grunn av sviktende inntekt og sosial status. Aktivitetene på Batteriet handler om å hente frem egen styrke og å bryte isolasjon.

Prosjektet som er finansiert av Sosial- og Helsedirektoratet har en prøveperiode

Batteriet

Ina Herrestad og Kai-Rune Myhrer jobber frem selvhjelpstrategier.

ut neste år. - Da frivillige medarbeidere blir en av bærebjelkene, kan interesserte gjerne ta direkte kontakt med oss, oppfordrer Kai-Rune.

- Hvem er de typiske brukerne av Batteriet?

- Først og fremst er det de som er sosialt ekskludert på grunn av fattigdom. Vi har fattigdom i Norge, spesielt i de større byene. Mange grupper er avhengig av tilleggsytelser, og mister en del av sin verdighet og styrke ved å ikke kunne klare seg på ordinært vis. Det gjelder for eksempel minstepensjonister, flerkulturelle og enslige forsørgere, mennesker som har slitt med rus, eller har sonet straff.

Ikke bare de voksne merker fattigdomsproblematikken på kroppen, men også barna. Mange har ikke råd til å la barna delta på "vanlige" aktiviteter som bursdager, eller skolefritidsordning. Skammen over å ikke ha nok penger til hverdagen fører ofte til isolasjon og tilbaketrekking fra sosialt liv, som i mange tilfeller fører til både fysiske og psykiske sykdommer.

De som av ulike grunner ikke har mulighet til å delta i arbeidslivet har også rett på et godt liv. Arbeidslinja er ikke løsningen for alle. Folketrygdytelser og sosialhjelpsatser er ikke tilstrekkelig for alle berørte, og fattigdom blir altfor ofte resultatet. Når vi erkjenner at fellesskapet eier fattigdomsproblemene, vil vi også finne løsningene i fellesskapet, avslutter Kai-Rune Myhrer på Batteriet.

14. mai er det offisiell åpning av Batteriet med bl.a sosialministeren til stede.

Batteriet virker

Somaliske Alasow Abdirazak (27) har startet SUKAO; Somalisk Ungdomskultur og Aktivitetsorganisasjon. Han har i lengre tid jobbet med tiltak for å bedre samholdet i det somaliske miljøet i Oslo, men trenger hjelp til å formalisere dette. Her er Batteriet til god hjelp, mener Alasow.

Hans drøm er å skaffe til veie et hus som kan romme både fritidsaktiviteter og praktisk hjelp for somalisk ungdom. - Vi ønsker nærmere kontakt og samarbeid med Oslo kommune, men opplever det som vanskelig å komme i god dialog. Heldigvis har vi nå kommet i kontakt med Ina og Kai-Rune på Batteriet, som har hjulpet oss videre allerede, forteller Alasow.

Abdirazak og de seks andre som sitter i styret for SUKAO, har helt siden år 2000 arrangert aktiviteter for både jenter og gutter i det somaliske miljøet. Foruten dansegrupper med somalisk folkedans, har jentene sitt eget basketballag, og guttene fotballag som ligger an til å rykke opp i 8. divisjon. - Det skaper samhold og fellesskap å trene og spille sammen. Somalisk ungdom som får et godt og sterkt nettverk rundt seg, styrker sin egen identitet og selvbilde i et somalisk miljø, sier Alasow.

Han understreker at det å ha et godt nettverk for denne gruppen styrker deres muligheter til å delta i arbeidslivet. Det er høy arbeidsledighet blant

«Vi er mange som både vil og kan bidra i samfunnet, men vi må få en reell sjanse»

Somaliske Alasow Abdirazak (27) er en av ressurspersonene som søker hjelp på Batteriet.

somalisk ungdom, og mange som kun fullfører videregående skole for så å bli arbeidsledig. Alasow peker på to hovedgrunner til dette; manglende arbeidserfaring og dårlig omdømme. - Vi har grepet fatt i dette problemet, og samarbeider nå med arbeidstreningsbedrifter hvor ungdommene får en sjanse til å vise hva de kan. Problemet er bare at det er så uendelig få plasser pr år, og behovet enormt stort.

Vi er mange som både vil og kan bidra i samfunnet, men vi må få en reell sjanse. Jeg håper at ved hjelp av Batteriet, vil vi kunne styrke vår egen identitet og få tilbake troen på at vi teller, sier Alasow Abdirazak.

Tekst og foto: Margrethe Høydalsvik

Minner for livet

I en gammel sofa sitter en eldre dame og leser KK fra 1930. På bordet foran henne ligger Verdens Gang fra 1945 og vi hører kjente sanger fra 60-tallet som svakt legger seg som et stemningsgivende lydteppe i bakgrunnen. Vi er i "erindringsrommet" til Paulus Sykehjem i Oslo og året er 2004.

Rundt oss ser vi kun gjenstander og møbler fra perioden 1920 til 1950. Blader, aviser, vaskefat og glass vekker til live minner fra "gamle dager" for de eldre som bor på sykehjemmet, mens vi yngre som er på besøk får en gylden anledning til å lære om en tid en bare har hørt om mens en er i atmosfæren som historiene skriver seg fra.

Kulturlleder Randi Løvslund ved Paulus Sykehjem forteller at de har laget erindringsrommet av flere grunner. – I tillegg til at det skaper atmosfære og hygge å ha et slikt rom på et sykehjem, er det også faglige grunner til det. Først og fremst er erindringsrommet et ledd i prosjektet "Minner for livet" som startet i desember 2003, og er rettet mot beboere på sykehjem og hjemmeboende eldre med demens. Prosjektet støttes med midler fra Helse og rehabilitering, og drives i samarbeid med Vålerengen bo- og servicesenter og St. Hanshaugen eldresenter som også er med i prosjektet, forteller Løvland.

-Erindringsarbeidet stimulerer sansene i stedet for å

fokusere på det som er borte som følge av sykdommen. Konsentrasjonen trenes opp, mentale og intellektuelle ferdigheter vekkes, forteller Løvslund. Hun forteller at mange eldre, spesielt demente, har ned-satt gjenkallelshukommelse, mens selve gjenkjen-nelseshukommelsen fungerer bedre. Det betyr at man trenger konkrete stimuli for å minnes, for eksempel gamle gjenstander man kan se og ta på.

Løvland har sammen med prosjektleder Kirsti Hotvedt fra Pårørendeskolen, hatt hovedansvaret for innredningen av erindringsrommet. Etableringen har tatt omkring et halvt år da det har vært mange praktiske ting å få på plass. Som medhjelpere i arbeidet har historielaget på Grünerløkka stått sentralt. - Det startet med at vi samlet enkeltgjenstander fra lokalmiljøet og fra loppemarkeder. Vi tok i bruk kreativite-ten og spurte både venner, brukthandleren i nabo-gata, og butikker som hadde gamle ting i utstillings-vinduet sitt. Mange var villige til å gi bort en gjenstand eller to, og dermed hadde vi lagt grunnlaget. Ansatte og pårørende har også bidratt til at dette rommet har blitt så innholdsrikt som det er. Nå har vi et fullt møblert rom med sofagruppe, bord, skap, magasiner, vaskevannsfat, radio og pyntegjenstan-der. I tillegg har vi gjenstander som vi har plassert rundt omkring på sykehjemmet. Disse fungerer både som dekor og terapi, forteller Løvland.

Styrket selvtillit

- Hva synes beboerne selv om erindringsrommet?
- De synes det er flott å se så mange gode og kjære gjenstander rundt seg. Blant svake eldre og personer med demens som har opplevd å miste både ektefelle, venner, bosted og tilknytning til lokalmil-

jøet, gir erindringsaktivitetene en mulighet til positiv selvhverdelse og mestring. Det faglige målet er å forebygge tilbaketrekking, ensomhet og isolasjon ved å fremme egenverdi og identitet hos denne gruppen med demens.

Vi merker tydelig at praten går lettere når en har ting som har emosjonell verdi rundt seg, og at det skaper dialog å se de ulike tidsepokene på denne måten. Også de pårørende synes dette er spennende, og de har allerede tatt i bruk rommet når de

besøker sine kjære. Rommet gir rolige og minnerike omgivelser til et hverdagsbesøk, samtidig som det er hyggelig å kunne bruke det til feiring og sammenkomster, forteller Løvland.

- Hvordan takler personalet situasjoner der beboerne kommer inn på mer vonde følelser som blir vekket til live av minnene?

- Vonde eller triste opplevelser kan en oppleve å komme inn på, selv om vi ansatte prøver å styre samtalen i positiv retning. I større grupper prøver vi å unngå å snakke om vonde opplevelser, men i stedet vekke til live gode, varme, trygge minner som gjør livet ens rikere i nåtid. Skulle det være traumatiske opplevelser en beboer trenger å bearbeide, bør fagpersoner inn i bildet. På denne måten er det en stor fordel å kjenne beboernes historie på forhånd, sier Løvland.

Erindringskasser

Neste trinn i erindringsprosjektet er tiltaket med "erindringskasser" der man samler gjenstander tilknyttet et bestemt tema og legger i ulike temakasser. En kasse tas frem for hver samlingsstund, og man bruker tid på én og én gjenstand. En kasse kan inneholde minner fra skoletiden, for eksempel penneskift, blekk, griffel og Madsbergs sangbok. En annen kasse tar for seg "alt for menn" med barbersaker, lommeur, tobakksesker og piper, mens en tredje kasse kan inneholde gjenstander knyttet til husstell og matlaging. Disse boksene kan tas med rundt til de ulike avdelingene dersom det ikke lar seg gjøre å komme til erindringsrommet.

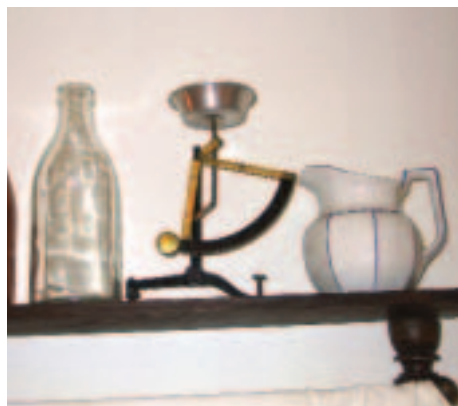

Ingrid Jensen (91) forteller historier til kulturleder Randi Løvset om "gamle dager" hvor de brukte strykejern som måtte varmes på komfyren.

En tankevekker

Ingrid Jensen (91) fra Bjølsen i Oslo sier hun trives godt på erindringsrommet. Ofte tar hun turen innom for å slå av en prat med andre, eller for å slappe av i kjente omgivelser.

Randi Løvset henter frem det gamle strykejernet som står ved ovnen, og gir det til Ingrid. Strykejernet er blytungt og er av den gamle typen som må varmes opp på komfyren før bruk. Ingrid forteller at hun har strøket mange klær med slike strykejern. - Det tok litt lengre tid enn med strykejernene som blir brukt i dag, men klærne ble da også mye penere med de gamle jernene. Nå er det heller ikke så mange klær som trengs stryking,

men før måtte alt strykes, sier Ingrid.

I sitt yrkesaktive liv har hun jobbet som skredder. - Først fikk jeg jobb på damekonfeksjonen, så på herrekonfeksjonen. Senere begynte jeg på Lilleborg fabrikker, og har holdt teknikken i hevd så lenge jeg har maktet. Jeg har sydd mange drakter og kåper opp gjennom tiden, forteller Ingrid.

- Den peneste kåpa jeg har sydd var nok til min kjære mor. Søsknene mine og jeg fant ut at vi skulle overraske henne med nytt antrekk, og jeg fikk ansvaret for kåpen. Hatten kjøpte vi av penger vi hadde samlet sammen og spart. Jeg tror hun aldri har vært så pen som akkurat da, forteller Ingrid med varme i stemmen.

Minnene går til morens sko, og Ingrid husker at de hadde noe som het Knuppen skospar. Randi spør interessert om hva det var, og vi får flere levende historier. Vi blir vitne til en lang samtale mellom ansatt og beboer - men først og fremst en samtale mellom to personer fra ulike generasjoner. Generasjoner som har mye å formidle til hverandre, og som viser hverandre gjensidig tillit og respekt.

De utveksler små historier om egne liv, og sammenligner oppvekst for barn nå og på Ingrids tid. Det er ikke tvil om at vi alle tre har lært mye av dette møtet, og skilles med gode, varme tanker om nåtid og fortid.

*Tekst: Margrethe Høydalsvik
Foto: Per Frogner og Margrethe Høydalsvik*

Fra krangel til gavekroner

Begge hadde skylda for det som toppet seg med en oppskåret jakke og et bittert forhold mellom to tenåringsrivaler. Men en overmoden konflikt endte med felles gavevandring til Kirkens Bymisjon. To rivaler er blitt givere – og litt klokere.

Jakob og Sindre skværet opp etter en konflikt, og ga skadeoppgjøret til Bymisjonen. I midten Henning Høiner fra Kirkens Bymisjon.

Konflikter mellom tenåringer blir av og til fullt og dypt alvor. Slik ble det mellom 15-åringene Jakob og Sindre ved Ruseløkka skole. De irriterte stadig hverandre. De sloss og kranglet. Andre elever været konflikten og satte dem opp mot hverandre med rykter og terging. Til slutt sprakk det for Jakob. I raseri skar han opp jakka til Sindre mens den hang utenfor klasserommet. Skikkelig hærverk. – Jeg var så sinna at jeg ikke tenkte, forteller han. Det ble en lang sak, der han først nektet for det han hadde gjort. Men når alle kort var på bordet, innrømmet begge at de hadde skyld i at krangelen hadde toppet seg.

Det var opplagt at han som hadde ødelagt skulle betale for skaden. Men siden de var to i konflikten skulle de også dele "regninga". 500 kroner skulle bytte eier for en jakke som hadde kostet en tusenlapp.

Til noen som trenger det.

Det var faren til en av guttene som foreslo at erstatningsbeløpet kanskje kunne være et felles bidrag fra dem begge, til noen som trengte det bedre enn dem. Etter litt rådslagning tok rektor kontakt med Kirkens Bymisjon, og Henning Høiner fra innsamlingsavdelingen inviterte til et helt spesielt donasjonsmøte.

En marsdag satt de med boller og cola i Bymisjonen, åpne, pratsomme, tilsynelatende vel forlikt – og klare for å overlevere 500 kroner til Bymisjonens arbeid.

- Jeg hadde sikkert brukt opp de pengene til godteri og CD-plater likevel, innrømmer Sindre. - Det er fint at vi heller kan gi dem bort sammen, for å hjelpe andre. Jeg skjønner at noen trenger pengene mer enn meg. Jakob er blitt minnet om at penger ikke er alt. På vei til Bymisjonens hovedkontor denne dagen gikk han først inn feil dør og havnet på "Møtestedet", kafé-tilbudet for rusmiljøet. Der så han folk som trenger all den støtten de kan få gjennom bymisjonens arbeid. - Hvis alle hadde hjulpet, tror jeg det virkelig hadde hjulpet, sier Jakob.

De to ungdommene kan ikke huske at de har gitt til "veldigighet" før. Det kjenner riktig. De har god samvittighet, og har lært ganske mye både om seg selv og andres situasjon. Konflikten dem i mellom er over. På giroen står det: Gave fra Jakob og Sindre.

De synes andre som krangler kan gjøre som dem. - For hvis alle hjelper, ville det hjulpet.

Tekst og foto: Per Frogner

Depresjonshindring på internett

www.bymisjon.no/a-senteret

Kan man forebygge depresjon ved å gå på kurs? Ja. Nå kan kursledere over hele landet til og med hente et faglig kvalitetssikret kursopplegg på internett. Det er to psykologer ved A-senteret i Kirkens Bymisjon som står for nyskapningen.

Psykolog Martin Ekelund ved PCen der han har utviklet depresjonsforebyggingskurset sammen med Cecilie Skule.

Psykolog Cecilie Skule: Kurset kan tilpasses alle som er utstøtt for depresjon.

- Det er behov for kunnskap som forebygger depresjon. Depresjon er et av våre aller største helseproblemer, og svært mange av dem som er rammet får tilbakefall i perioder, sier Cecilie Skule, en av psykologene bak kurset. - Dette er noe annet enn terapi, her har vi først og fremst lagt opp til kunnskap om hvordan depresjon oppstår og virker. - Det er viktig å lære om egen sårbarhet for å håndtere sin egen situasjon, sier Martin Ekelund, psykolog og terapeut ved rusbehandlingsklinikken A-senteret.

Det er i møte med folk som sliter med alkohol- og pille-misbruk de to har utviklet kursopplegget. Nye undersøkelser viser at 30-40% av de som har et drikkeproblem også er deprimerte. Noen av kjennetegnene er svekket konsentrasjon, overdreven negativ tenkning, manglende overskudd. Svært mange har selvmordstanker. Kurset formidler ny kunnskap om hvordan tilbakefall kan hindres. For rusavhengige vil det også kunne bidra til å bryte drikkemønstre siden rusbruk og depresjon ofte henger sammen.

- Hvordan kan så personlige temaer formidles godt på internett?

- Internettopplegget er først og fremst en kurs-

håndbok for fagfolk som ønsker å bruke kursopplegget sammen med egne pasienter og klienter. Men det er så detaljert at det skal være mulig å følge det fra trinn til trinn med egen tilpasning.

- Ikke bare for rusbehandling?

- Nei, kurset gir kunnskap om fenomenet depresjon som folkesykdom. Den rammer som kjent ikke bare rusmisbrukere.

Noen stikkord fra kursopplegget: Skam og hemmeligholdelse, nære relasjoner, mestring av angst, søvn, medikamenter, språk, selvforståelse og gjenkjennelse.

Systematisk humanisme

- Kurset er egentlig et opplegg i systematisk humanisme, sier Martin Ekelund og legger vekt på verdighetsperspektivet i å trene enkeltpersoner til å mestre sin egen livssituasjon.

Kurset er faglig kvalitetssikret, men er likevel lagt gratis ut på nett for alle som ønsker å bruke det.

- Vi vil at Bymisjonen skal være slik, sier Skule: Det vi har utviklet og erfart vil vi dele fritt med andre. Stiftelsen Helse- og rehabilitering har finansiert utviklingen av kursopplegget.

Se kursopplegget på www.bymisjon.no/a-senteret.

Kunnskap ga mestring

Da hun hadde det som verst, våget hun ikke å stå opp av senga på seks måneder. Da hadde depresjon, uro og alkohol tatt så kraftig tak at hun var satt ut av spill. For et par år siden fikk hun kontakt med A-senteret i Kirkens Bymisjon, kom i terapi – og fikk plass på kurset om depresjonsforebygging.

- Kurset var kjempefint og viktig for meg, sier kvinnen i begynnelsen av 30-årene.

Visittkortet hennes viser at hun har en krevende jobb i en kjent bedrift. Hun har lært seg å mestre det som truet hverdagen hennes. - Det viktigste med kurset var kunnskapen om hvordan depresjon virker og griper inn i ruspåmønsteret. Det var flott å kunne sette av en hel måned for å lære om det som hadde ødelagt så mye. I kursgruppa kunne vi lære og snakke sammen, men uten at det var nærgående terapi. Vi fikk hjelp til å reflektere over ruskunnskap, relasjoner og drikkemønstre, kreftene som styrer selvbildet, praktiske grep som kan skape stabilitet i hverdagen: Økonomi, jobb, fritidsaktiviteter. Når du både er deprimert og beruset glipper mange av de praktiske rammene.

Ikke alt ved A-senterets depresjonskurs var like enkelt. Hun oppdaget at hun ville gråte hver gang det ble snakk om familierelasjoner. Det ble fulgt opp senere i terapirommet hos psykologen på samme sted.

Kurset har gitt henne nye verktøy. Hun forstår mer av hva som skjer når hun er ferd med "miste seg selv". - Når du er deprimert blir du ekstremt negativ mot deg selv: Du tror du er dum, lat og udugelig og at ingen noen gang kan bry seg om deg. Et slikt kurs hjelper deg til å reflektere over eget selvbilde og til å bli mer konstruktiv i eget liv, sier kvinnen.

Etter "10 år på pub" kan hun nå feste moderat sammen med venner og kolleger, hun har kontroll på alkoholinntaket og har lært mye om det viktigste for en som har slitt med rus og depresjon: Stabilitet.

Tekst og foto: Per Frogner

TV-aksjonen blir til

TV-aksjonens sekretariat har gitt seg selv en fylldig og stram tidsplan.

For mange er TV-aksjonen en sending på en søndag i oktober og besøk av bøssebærer på døren. Men for ti av oss er TV-aksjonen Hjerterom en fulltidsjobb preget av stort engasjement, latter, frustrasjon og kreativitet – hele tiden med vissheten om at vi jobber for landets viktigste sak – og med fornyet erkjennelse av at Ingen er bare det du ser.

Drømmen om å gjøre noe som virkelig skaper forandring lever i mange av oss, men ofte under karrige kår. Når så organisasjonene bak årets TV-aksjon, Kirkens Bymisjon og Rådet for psykisk helse, uttalte som sitt mål å skape et varmere og romsligere Norge, ble det støttet som ved juletider fikk ti mennes-

ker til å slippe alt vi hadde i hendene av stillinger i næringslivet, pressen, Idrettsforbundet, NRK, Kirkelig Kulturverksted, skolen, humanitære foreninger, studier og andre sysler av mer ikke-revolusjonerende karakter.

5. januar hadde vi vår første felles arbeidsdag som sekretariatet for TV-aksjonen.

Menneskemøter

”Vi skal invitere til Gjestebud”, står det i strategien for aksjonen Hjerterom. Vi skal skape så mange møter for dialog som mulig i hele Norge frem til aksjonsdagen 17. oktober. De som har lest ”Babettes Gjestebud” av Karen Blixen vet at mellom-menneskelige mirakler kan skje på et godt gjestebud. Vi skal være modige, rause, glødende – og litt gale – i vår budskapsformidling. Vi skal vise det stygge i det vakre og det vakre i det stygge. Mennesket bak diagnosen, bak stempelet. Ingen er sin sykdom. For en mulighet!

Rådet for psykisk helse og Kirkens Bymisjon har vært så rause å definere det

aller viktigste målet som holdningsendring – ikke bare å samle inn mest mulig penger, som har vært et erklært hovedmål for alle andre TV-aksjoner. Hvilken motivasjon!

Ole Efvard Reitan

Ut i felten

Vi i TV-aksjonens sekretariat opplever heftige tider hvor de fleste av oss er på ny og utrygg grunn. Vi har blitt kjent med organisasjonene, noen av medlemmene og brukerne. Vi blir stadig utsatt for sunne påkjenninger og oppvåkninger i møte med en virkelighet de fleste av oss kjenner lite til: en verden av "sosial og psykisk nød".

Marit Sophie Egge

På Fontenehuset i Oslo, et brukerstyrt arbeids- og værested for mennesker med psykiske lidelser, ble fordommene våre stilt i skammekroken da vi tok oss i å spekulere på hvem som var "medlemmer" og hvem som var "ansatte". På Møtestedet, caféen til Kirkens Bymisjon der det hersker høy råskapsfaktor, lærte vi noe om betydningen av kvalitet og estetikk som ramme for en hverdag som er preget av det helt motsatte. På suppekveld i Tøyenkirken opplevde vi at det var helt i orden å ha en dårlig dag. På kveldsmessen var kleskoden alt fra treningstøy og slitte joggesko til pelskåpe - og det var åpent for stunts. En hel dag på Blakstad sykehus lærte oss at man i dagens Norge må stå på randen av selvmord for å få plass på psykiatrisk sykehus.

Astrid Skiftesvik Johansen

Det har vært teambygging, gråt og latter, ståk og iltre diskusjoner. Vi befinner oss nå i en situasjon der det nesten er umulig å sette skille mellom jobb og privatliv. Vi snakker jo om det viktigste, ting som berører noe dypt menneskelig i oss. Derfor blir jobbmøtene våre ofte krydret med personlige historier og episoder fra våre svært forskjellig levde liv og bakgrunner. Av og til går det helt av skaffet – i rent engasjement.

Hilde Rosenberg

Fremdrift

I Storgata 11, i 6. etasje med utsikt over Youngstorget på den ene siden, og ned i en Kiwi-butikk på den andre, tilbringer vi våre pulserende arbeidsdager – når vi ikke er i møter med NRK, ute blant brukerne, eller på reise for å mobilisere folk til å engasjere seg for TV-aksjonen Hjerterom. Her har vi i god Bymisjonsånd alltid tente lys (aldri et møte uten!). Men hvem er vi egentlig? Ingen av oss kommer fra noen av de to organisasjonene. Det kan være en fordel; dermed fristes ingen av oss til å stille oss partiske – men fokuserer hele tiden på saken der de to organisasjonene forenes: I bekjempelsen av psykisk og sosial nød i Norge. **Ole-Edvard Reitan** har blitt

presentert i en tidligere utgave av dette bladet. Han har tatt et års pause fra jobben som administrasjonssjef i Kirkelig Kulturverksted, og er nå lykkelig hver dag han står opp over å få jobbe med noe så meningsfylt som å lede aksjonen Hjerterom.

Per Tøyen har fått det beskjedne ansvaret å "mobilisere til varme og romslighet". Det er han et naturtalent på, med sin bakgrunn som ansvarlig for breddeidretten i Idrettsforbundet. Han er dessuten "sjefsverten" i planlegging av

Vibeke Hollekim

Britt Randi Hansen

Gjestebudene, som skal gå som en farsott gjennom landet fra september til aksjonsdagen. **Trude Bjånes Marcussen** (ikke tilstede ved fotografering) er helt uunnværlig med sine prosjektstyrende evner, som hun har med seg fra sine mange år i Telenor. (TV-aksjonen er i sin struktur et gedigent prosjekt med 17. oktober som mål). Når vi andre tar av på idéplanet, henter hun oss inn med planjer og planer, med agenda,

"ønsket resultat", milepæler og handlingsplaner. Trude har også ansvar for å skaffe samarbeidspartnere i næringslivet. **Britt Randi Hanssen** skal ha hoved-

Mette Andersen

ansvaret for kontakten med presse, noe hun har god trening i fra tilsvarende stillinger både i Kirkelig Kulturverksted og Legemiddelverket. Hun er nysgjerrig og strukturert og hele tiden på jakt etter den gode historien. **Mette Andersen** jobbet med fjorårets TV-aksjon, som gikk til Redd Barna. Hos oss er hun ansvarlig for alt det trykte materialet som lages i forbindelse med aksjonen, og bruker kveldene etter sine intense arbeidsdager på å løpe på ski i marka – for å kunne gå Birkebeiner'n enda raskere

Per Tøyen

neste gang. **Astrid Skiftesvik Johansen** var også med i fjorårets aksjon, og jobber hos oss med innsamlingsdelen – sammen med **Marit Sophie Egge**. Hun har permisjon fra Kreftforeningen, hvor hun jobbet mye med næringslivssamarbeid, og har nå reist land og strand rundt for å ansette fylkesaksjonsledere til aksjonen. Nå har hun hele staben på plass! **Dag Arnold**

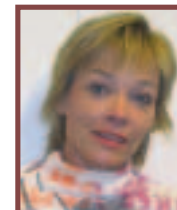
Dag Arnold Gryting

Gryting, som kom direkte fra NRK som researcher for programmet Beat for Beat, skal sørge for å få artister på banen i TV-aksjonen, mens **Hilde Rosenberg** er utpekt til kontorsjef og web-ansvarlig. **Vibeke Hollekim** har fått ansvaret for "Menneskets historie". Jeg skal la brukerne komme til orde med sine historier som gir et ansikt til hva psykisk og sosial nød egentlig er.

Gjennom vår aktivitet ute "i felten" – og det nære samarbeidet oss i mellom, hvor det er stort rom for overraskelser, lærer vi stadig mer om at: Ingen er bare det du ser.

Med dette som utgangspunkt jobber vi videre med å mobilisere mennesker og systemer

for å sette fart på Norge i retning av et rausere samfunn.

Trude Bjånes Marcussen

Tekst: Vibeke Hollekim, TV-aksjonen Hjerterom
Foto: Margrethe Høydalsvik

Han har tilsynelatende nådd alle mål han har satt seg, og blitt berømt for det. To ganger i seilbåt over Atlanteren som 20-åring. Førstemann både til sydpolen og nordpolen uten hjelp. Til topps på verdens høyeste fjell. Nå er eventyreren blitt forlegger med voksende suksess. Av og til er han på besøk hos Bymisjonens gjester fra rusmiljøet. Han kjenner seg igjen blant dem.

- Jeg kjenner meg igjen

Erling Kagge tar imot oss i et kråkeslott av et forlagskontor med bøker på alle stoler og folk i alle rom. Møterommet er innredet med umake og slitte stuemøbler. Her er ingen blanke flater. Forlagssjefen hilser med venstre hånd (høyre er skadet) og inntar diagonal hvilestilling på en pinnestol, klar for intervju. Du får ikke helt det du venter hos grensekrysseren Kagge, og det er kanskje derfor han har klart så mye også?

I sin selvbiografi "På eventyr" skildrer han en barndom med mye opprør. "Villstyring. Taper. Ble mobbet," skriver han om guttungen Erling. En grensebryter allerede som barn. - Men jeg skal være forsiktig med å beskrive meg selv som offer. Det handlet nok mye om min nysgjerrighet allerede den gangen. Jeg hadde utforskertrang - og praktiserte den. For de fleste dabber slikt av i 5-10-årsalderen. Hos meg vedble det. Jeg er verken vinner eller taper, men har hatt bruk for motgang. Jeg tror at man ofte oppnår sine mål på tross av noe - ikke alltid på grunn av...

- Hva er en eventyrer?

- Jeg liker bedre det engelske ordet "explorer". Livet er en oppdagelsesferd og jeg er en nysgjerrig oppdagelsesreisende midt i det. Så må man av og til ta den motgangen det bringer med seg. Den som får alt lagt til rette for seg, får sannsynligvis et kjedelig liv.

Ikke stor forskjell

Erling Kagge er bymisjonsvenn. Han bidrar med gode ideer og tar kontakt når han vet at det trengs noe ved en kafe eller i en stue. Han setter seg gjerne ned midt blant de verst stilte hos gatefolket. Nylig holdt han lysbildeforedrag om sine ekspedisjoner, på kafeen Møtestedet for rusmiljøet. Der var det mange, og de satt lenge.

- Det har jeg stort utbytte av. Det er ikke stor forskjell på dem og meg.

- Kjenner du igjen grensetilværelsen på kanten av det mulige?

- Vi har forskjellige typer byrder, jeg vil ikke sammenligne meg for mye med dem, men jeg møter noe kjent i det miljøet. Jeg vil helst klatre hvis jeg skal tøye egne grenser. Ikke fryse i gatene. Men jeg kjenner igjen utholdenheten.

Forlagssjef, eventyrer og bymisjonsvenn: Erling Kagge.

Politikerne har glemt

Oppdageren er oppriktig opprørt over hvordan narkomane og prostituerte blir behandlet både av politikere og andre myndigheter. - Det er jo medmennesker det er snakk om! Politikerne glemmer det når de vil jage gatene tomme og splitte folk.

Han gjentar det stadig i samtalen: Folk som sliter er jo også mennesker. Vi er ikke så forskjellige! Men politikerne har glemt...

Erling Kagge vet mer enn mange om hva det vil si å krysse avgrunner. Fra Nordpolekspedisjonen i 1990.

Vi snakker om grunnen til hans engasjement for Bymisjonen. Han har ikke før nølt noe om at det ikke handler om å være snill - så står artisten Ole Paus i døra. Han har en liten dikterhule i Kaggess hus, og de to havner umiddelbart i utveksling om sosialt engasjement, bymisjon og frelsesarmè. - Det handler jo om å gjenkjenne en virkelighet rundt seg, selv om man ikke helt er en del av den selv, sier Ole P. Jeg har opplevd en egen verdi ved å møte folk som har det tøft. Du blir nødt til å stille spørsmålet om hvem som er giver og hvem som er mot-taker...

- By på seg selv, sier Erling. Den utfordringen kan man godt ta. Og dessuten kan alle som har så god råd som oss bidra med noe av vår overflod. Jeg tror det er viktig og jeg er ikke alt for bokstavelig bibeltro der?

- Å?

- Ja, i Bibelens lignelser får du inntrykk av at det er bare å gi alt som teller. Jeg tror det er verdifullt at vi som har mye gir litt av alt vi eier.

- Det går stadig en debatt om forholdet mellom det offentlige ansvar og private bidrag i sosialt arbeid?

- Det er ikke sant at staten klarer alt, slik vi lærte i vår oppvekst. Det opplevde til og med Gerhardsen før han døde. Det er sunt for et samfunn at folk tar ansvar.

Det er ikke en moralsk forpliktelse å ofre seg for alt og alle, men vi har ansvar for våre medmennesker, sier forlagssjefen.

Ikke velg det enkle

Paus går inn til sin poesi. Kagge får spørsmål om å nå umulige mål. Han vet mer enn de fleste om det. - Man må kunne fatte valg. Bestemme seg. Og den beste løsningen er nesten aldri den enkleste. Man må strekke seg mot det umulige - men samtidig innrømme hva som faktisk er umulig og spare krefter i tide. Men altfor mange gir seg for lett, fordi de venter lette løsninger.

Kaggess mål handler ikke lenger om store ekspedisjoner. Forandring fryder. Han har ikke strukket seg mot de høyeste toppene i næringslivet heller. Han vil trives. Like seg selv og ha tid sammen med kone og tre barn. Går det dårlig med dem er det i hvert fall ikke fordi de ikke har lekt nok hjemme.

Nå er det morsomst å drive forlag: Å lage gode bøker - og selge flest mulig. En av de som er under produksjon er også et samarbeid med Kirkens Bymisjon.

Mat - rett fra hjertet

Etter hans egen idé har Norges mest kjente kokker og erfarne kjøkkenfolk i Bymisjonen gått sammen om en kokebok med 100 hverdagsretter for under 100 kroner. Velprøvd og sunn mat for alle lag av folket - og lett å lage. Boka heter "Rett fra hjertet".

Boka ligger på kjøkkenbenken til høsten, og er en typisk Erling Kagge-idé: Det er egentlig ikke så stor forskjell på kjent og ukjent, rik og urik. Vi har nådd forskjellige mål og kan gi hverandre mye. Vi er like. Vi er medmennesker.

Tekst: Per Frogner

Etter Erlings Kaggess idé kommer en praktisk og lekker kokebok på markedet til høsten: 100 retter for under 100 kroner: Rett fra hjertet!

Eit rausare samfunn

I juni 2003 fekk vi den gode nyheita at Rådet for psykisk helse og Kirkens Bymisjon var tildelt NRKs TV-aksjon for 2004. Dette var eit storhende. Med aksjon Hjarterom ønsker vi å gjennomføra ei storstilt mobilisering for at Norge skal bli eit rausare land. Vi ønsker ei haldningsendring frå samfunnet si side til dei som slit mest i samfunnet vårt. Pengane som blir samla inn under aksjonen skal brukast til å iverksetja tiltak for menneske i sosial og psykisk naud. Samarbeidet mellom Rådet og Bymisjonen er framifrå godt. Eg er velkjend med Kirkens Bymisjon sitt arbeid, ikkje minst arbeidet i Tromsø. For meg personleg er det derfor utruleg fint å vera med i dette samarbeidsprosjektet.

Rådet omfattar 20 medlemsorganisasjonar. Det har tre kjerneområde: støtte til forskingsprosjekt, støtte til opplysningsarbeid og arbeid for auka samfunnspolitisk merksemd kring tiltak til beste for menneske med psykiske lidelsar.

I dei siste åra hadde Rådet for psykisk helse arbeid for å få ein ny TV-aksjon, utan å lukkast. Vi syns vi hadde ein god søknad, men den var altså ikkje god nok. Ein dag tidleg på våren i 2003 ringde Rådets generalsekretær Tor Øystein Våland meg. Han foreslo at Kirkens Bymisjon kunne vera ein god samarbeidspartnar for Rådet med tanke på ein ny TV-aksjon. Han hadde antyda dette for generalsekretær Helen Bjørnøy i Kirkens Bymisjon. Ho "tente" på saka. Det same gjorde eg. Og samarbeidsprosjektet blei raskt vedteke både i styret vårt og hos Bymisjonen.

H.K.H Kronprinsesse Mette-Marit takka hausten 2001 ja til Rådets forespørsel om å bli organisasjonens høge beskyttar.

På Rådets konferanse om opptrappingsplanen for psykisk helse i desember 2003, hadde kronprinsessa eit flott innlegg. Ho innleia med å understreka at det "dessverre fortsatt (er) slik at mennesker med psykiske lidelsar stigmatiseres og ofte stenges ute fra menneskelige fellesskap", og at "vi voksne må først og fremst ta ansvaret for å bryte ned tabuer og utfordre fordommene".

– Jeg tror ikke noen går gjennom livet uten å oppleve smertefulle påkjenninger. Når tilværelsen blir vanskelig og problemer tårner seg opp kan vi bli engstelige, nedfor og kanskje vanskelige å ha med å gjøre, sa Kronprinsessen.

Ho tok også opp situasjonen for barn og unge som opplever psykiske problem:

- Når det gjelder barn og unge, viser tallene at stadig flere får hjelp. Det er positivt. Men samtidig er det flere som søker hjelp, og dermed er ventelistene ikke blitt kortere. Barn og unge trenger hjelp raskt, understreka Kronprinsessa. Vi er svært glade for Kronprinsesse Mette-Marits sterke engasjement i denne saka. Ho har også lova å vera aktivt med under TV-aksjonen. Det er vi svært takksame for.

TV-aksjonen 2004 har som hovedmål å bidra til å skapa eit varmare og romslegare Norge og å mobilisera heile Norge til engasjement, tid, pengar og hjartevarme. TV-aksjonen skal leggja eit solid grunnlag, både i samfunnet og internt i organisasjonane, for eit langsiktig arbeid for meir romslegheit.

Då min gode venn Arthur Arntzen og eg blei medlemmer av Verdikommisjonens råd, sa Arthur til meg: "Sammen er vi dynamitt!"

Eg formidlar dette vidare til Kirkens Bymisjon og Rådet for psykisk helse: "Saman er vi dynamitt!"

Lukke til i aksjonsarbeidet!

byVISJON & byMISJON

av Ole Danbolt Mjøs,
styreleiar i Rådet for psykisk helse

Calmeyersgatens Misjonshus

I dag er det rart å gå Calmeyersgate fra Youngstorget til Ankertorget, særlig når en kjenner litt til Kirkens Bymisjonens historie. Husnummer 3 er borte. Det er ingen tegn på at her har det stått en stor teglsteinsbygning. Ingen tegn på det har sydet av mennesker som skulle til Calmeyersgatens misjonshus. Huset er borte, og på tomten står en stor oransje kloss.

Kirkens Bymisjon har hatt mange ulike lokaliteter gjennom de snart 150 årene. I vår serie med Bymisjonshistorien, vil vi gi noen glimt fra et av de største lokalene Bymisjonen har hatt.

Calmeyersgaten misjonshus ble reist i 1891 av en kretes interesserte legmenn rundt handelssekretær Otto Treider. Det var lenge Skandinavias største forsamlingslokale og hadde sitteplasser til 3700. På enkelte arrangementer ryktes det at plassen var stor nok til at en kunne stue inn 5000 i salen og på galleriene. Det var en byens storstue. "Treider-vennene" kom opp snart opp i vanskeligheter med drift av huset, og var truet til å selge huset.

Oslo Indremisjon (red: tidligere navn på Kirkens Bymisjon) ble da satt under press for å overta huset. En frykt var at huset skulle bli brukt til sirkus, eller bli overtatt av et av byens bryggerier. Oslo Indremisjon holdt seg i det lengste unna kjøp, deres frykt var at dette ville bli et for stort økonomisk løft for organisasjonen. Presset ble likevel for stort. Dronning Sophie og Biskop Bang var noen av de som ville at Oslo Indremisjonen skulle overta. I 1898 gikk representantskapet til slutt inn for å kjøpe, etter lovnader om økonomisk støtte. Det økonomiske krakket kom, året etter. Bymisjonen klarte likevel å bevare huset i sin eie.

Calmeyersgaten var hovedstadens konserthus. Inn sidedøren, og opp baktrappen til det lille bakværelse gikk flere av verdens fremste kunstnere. Oslo-Filharmonien hadde fast sine populærkonserter i Misjonshuset. Calmeyersgaten var også en viktig samfunnsarena. Det var blant annet her Christian Michelsen talte fedrelandets sak i 1905 for fulle hus. Her kom også Dronning Maud og Kong Haakon VII etter de var kommet til Norge.

Likevel er vel Calmeyersgaten 3 mest kjent som en kirkelig arena. Oslo Indremisjon hadde sine faste møter i lokalene. Foreningene som blomstret, brukte lokalet aktivt. Foreningslivet hadde fått en ny arena, og arbeidet kunne utvikles. En startet et nytt og eget ungdomsarbeid i 1900. "Møder for unge" og Aftner for voksne ungdommer" samlet opp til 3000 unge på sine møter i Misjonshuset.

I 1905 brøt den store vekkelsen ut i Oslo. Vekkelsen fikk sitt navn etter misjonshuset Calmeyersgaten. Huset fra fylt fra gulv til tak kveld etter kveld. Det var møteuker med Albert Lunde, Sigbjørn Modalsli og Ludvig Hope. I bladet "Bymissionæren" sto det i april: "I Calmeyersgatens Missionshus er der slig Trængsel, at alle Døre staar aabne helt du til Gaden, og hvis man ikke er ude lang Tid i Forveien, faar man ikke Siddeplads". Vekkelsen ebbet mer og mer ut, og sluttet omkring 1914.

Kirkehistorien i Calmeyersgate tok ikke slutt med dette. "Det store møte" av kristelige organisasjoner i 1920, der kampen mot den liberale teologien er også knyttet til dette bygget med Calmeryerlinjen. Frank Mangs samlet tusener av møtedeltagere i 1930-årene, og det var i Calmeyersgaten at Oxfordbevegelsen ble introdusert i Norge.

Krigen kom. Huset ble for det meste holdt lukket, før det ble rekvirert til lager i 1943. I 1951 ble

huset stengt, og leid ut til lager frem til 1972. Da ble bygget revet, og igjen sto ikke annet en parkeringsplass.

Bymisjonen var i utvikling, og det var i etterkrigstiden mer fokus på sosialsektorens ekspansjon. Foreningsvirksomheten ble mindre og mindre, og en gikk til slutt fra å være en medlemsorganisasjon til en stiftelse. Da bygget ble revet, hadde Bymisjonen utarbeidet planer for å bygge et nytt og moderne hybelhus for 30 bostedsløse på tomten.

Går du Calmeyersgate i dag ser du bare den store oransje klossen, hvor misjonshuset en gang lå. Husnummer 3 er borte. I den store klossen holder Statens Helsetilsyn til.

Kanskje som et lite apropos til Bymisjonens dreining fra vekkelse og foreningsvirksomheten, til en stor diakonal helse- og sosialvirksomhet. Tilsynet tok bolig på vekkelsestomten.

Tekst: Tord Walstad Haugstvedt

Da generalen fylte

50

Generalsekretæren ble utnevnt til "de fattiges biskop" på sin 50-års dag.

18. februar fylte generalsekretær i Kirkens Bymisjon 50 år. Dagen ble både en feiring av en sterk og tydelig leder, og en anledning til å markere Kirkens Bymisjons oppdrag og arbeid.

Et hundretalls gjester fra kirke, organisasjonsliv, offentlig byråkrati, politikk, næringsliv og bymisjon møtte fram til en innholdsrik mottakelse i Bymisjonens egne lokaler på Tøyen. Mye klokt, tankevekkende og morsomt ble sagt fra talerstolen i Bymisjonssenteret. Bjørnøy ble rost både for sin tydelighet, varme, mot og for sine visjoner for arbeidet blant de svakest stilte i samfunnet.

Biskop Gunnar Stålsett fremhevet Helen og Bymisjonens evne til holde fram det rette bibelske innhold både i ord, handling og tjeneste.

Bymisjonens styreleder i Oslo, Berit Wenaas sammenlignet generalen med både Mor Teresa, Jeanne d'Arc - og heks og hulder.

- Jonas Fjeld var blant gratulantene.

Kommunaldirektør Bjørg Maanum Andersen fra Oslo kommune ga i personlig preget hilsen uttrykk for at generalsekretæren kunne være en tøff, men god forhandlingsmotpart.

- Det er ofte slik at Bymisjonen går foran i saker vi ser at vi må gjøre noe med vi også. Som regel blir det gode resultater av samarbeidet mellom kommunen og Bymisjonen, sa kommunaldirektøren.

- Du er en profetskikkelse som har evnen til å minne makt og myndighet på kravet om rettferdighet, sa Atle Sommerfeldt i Kirkens Nødhjelp.

- Egentlig arbeider vi med mye av det samme - det handler om å verne om enkeltmenneskets verdighet og integritet. (Georg Apenes, direktør i Datatilsynet og nabo i Tollbugata 3).

- Vi har sammenfallende verdier, vi snakker godt sammen og både Helen og Kirkens Bymisjon er blant våre viktigste samarbeidspartnere. (Jonas Gahr Støre, Røde Kors)

"Fattiges biskop"

Fra SKBOs virksomhetsledere holdt Kirsten Frigstad (Natthjemmet) tale og roste Helen for både vennskap og ryddighet i det faglige samarbeidet. Det var stor stemning i salen da hun sammen med bymisjonsprest Helge Fisknes "vigslet" Bjørnøy til biskop med Tollbugata 3 (hovedkontorets adresse) som bispedømme. De hilste henne med "nåde for fattige" og overrakte et vaskevannsfat og håndkle for fotvasking og en alt for stor mitra (pavehatt...). Ved avslutningen i kirkerommet mot slutten av dagen, var det lystenning og forbønn. Gjestene fikk også et gjenhør med Bjørn Eidsvåg og noen av hans mest kjente sanger.

- Du er en profetskikkelse, sa Atle Sommerfeldt i talen for dagen.

- Vi har de samme verdiene, sa Jonas Gahr Støre.

- Bymisjonen har gjort oss mindre fremmede i kirken, sa Kristin Halvorsen.

Tekst og foto: Per Frogner

Kirkens Bymisjon i Rogaland:

Bymisjon
Norge rundt

Daglig leder for Kirkens Bymisjon i Rogaland er prest Lasse Myrseth.

Fakta

Stiftelsen Kirkens Bymisjon Rogaland (SKBR) driver en omfattende virksomhet innen rusforen, barnevern, videregående skole, rusforebyggende arbeid blant barn og unge, lavterskeltilbud og oppsøkende arbeid. Virksomheten er basert på oppdragsavtaler med fylke og kommuner, i tillegg til gaver og innsamlede midler. SKBR organiserer om lag 100 frivillige medarbeidere og har like mange ansatte i 6 tiltak:

- Bymisjonssenteret (Stavanger) driver gatenær aktivitet i Stavanger sentrum, bl.a.
- Rogaland A-senter (Stavanger) er behandlings- og kompetanse-senter for rusproblematikk.
- Dreieskjevå (Sandnes) er en barnevernsinstitusjon
- Vibemyr Skoleverksted (tidl. MC-senteret, Sandnes) gir individuelt tilpasset videregående opplæring med vekt på mekaniske fag og byggfag i samarbeid med fylket.
- Botilbud for kvinner (Stavanger) Botilbud for kvinner med rusproblemer.
- Forebyggende Ressursteam Haugalandet (Karmøy/Haugesund) Rusforebyggende arbeid blant barn og unge basert på forsterket foreldresamarbeid.

Virksomheten ved Bymisjonssenteret og Forebyggende Ressursteam Haugalandet er delvis finansiert ved innsamlede midler. Årlig innsamlingsbehov er om lag 1,3 mill kr.

”Det var så godt å få snakke sant !”

I høst kom det rundt ti jenter som prostituerer seg fra leiligheter, på besøk til Albertine, Kirkens Bymisjon i Rogaland sitt tiltak for kvinner i prostitusjon.. De var ikke invitert, men var selvsagt velkomne. Det var kunder som hadde anbefalt dem om å ta kontakt med oss. De kom fra Sør-Amerika, Sør-Europa og Norge. Ingen av dem var rusmisbrukere, men begynte å prostituere seg av andre årsaker. Noen av økonomiske motiv, og andre hadde opplevd livskriser som hadde ført dem inn i en slik situasjon. Noen kom til distriktet av halliker, andre på egenhånd.

En av jentene som besøkte oss sa: ”Takk at jeg fikk komme hit. Jeg kan ikke snakke med familie og venner om at jeg prostituerer meg. Jeg må leve med hemmeligheten min, - og det er så vanskelig. Derfor var det så godt å komme hit, og å få snakke sant!”. Så gikk hun, og jeg har ikke sett henne siden. Sånn er det å være et lavterskeltilbud.

Det gjør sterkt inntrykk å høre de fortelle om ensomhet og om redselen for å bli avslørt. Skammen er stor, og parallelt med den er behovet stort for å bli møtt som et verdifullt menneske. Jentene har hatt et enormt behov for å snakke om hvordan de havnet i prostitusjonen. Hva de sitter igjen med, og hva det koster. Noen har hatt behov for å dele smertelige erfaringer, - slik som angst, trusler, vold og overgrep.

I fjor ønsket Albertine å se på omfanget av prostitusjon innendørs. Ved å klippe ut annonser i aviser der seksuelle tjenester ble tilbudt, kom en i løpet av ti måneder frem til 173 ulike telefonnumre knyttet til Stavanger. På grunn av dårlig økonomi har Albertine ikke kunnet arbeide mer med dette. Stavanger kommune og politikere er blitt informert om situasjonen, men ikke bestemt seg for om disse kvinnene skal få et eget hjelpetilbud. Albertine mener at det er store behov for dette.

Ny satsing på Haugalandet

Kirkens Bymisjon i Rogaland vil ha flere bein å stå på, og planlegger derfor et nytt Bymisjonssenter på Haugalandet. Senteret er tenkt som et knutepunkt og nettverkssenter for bymisjonsarbeidet ute i regionen. Her skal ansatte, frivillige, samarbeidspartnere, gjester og brukere møtes for idéutveksling, planlegging, samarbeid – og gjensidig kontakt og omsorg. Kanskje vil TV-aksjonen til høsten sette fart i planene om et ”senter for hverdagsomsorg”...

Vi vil ikke se det!

Politiet har varslet sperring av biltrafikken i deler av Kvadratur-området fra 1. mars. Dette er ment som et tiltak for å minske eller helst fjerne sextrafikken i strøket. Det er ikke første gang i årenes løp slike tiltak forsøkes iverksatt. Resultatet kan vi forutsi: ytterligere trakassering og stigmatisering av en gruppe mennesker.

Etter politets kveldsstenging av Oslogater er prostitusjonstrafikken blitt kraftig regulert. Av hensyn til hvem? Kirkens Bymisjons hovedkontor ligger midt i "strøket".

Salg og kjøp av seksuelle tjenester i det offentlige rom utgjør en liten prosent av det totale kjønnsmarkedet her i Oslo. Innemarkedet – altså kjøp og salg av seksuelle tjenester fra leiligheter, restauranter og institutter, er anslagsvis to til tre ganger så stort. Dette er den samme tendensen som vi finner i forhold til for eksempel inntak av illegale rusmidler, men her kan vi nok si at "innemarkedet" må mange-dobles i forhold til hva vi observerer i det offentlige rom.

Det er altså en ganske liten gruppe mennesker av alle de som kjøper og selger sex og som kjøper, selger og bruker illegale rusmidler, som beveger seg i det offentlige rom. Det paradoksale er at det settes inn utrolig mange krefter og ressurser på å slippe å se dem. Vårt samfunns pariakaste er de relativt få menneskene som vi tenker ødelegger for oss. Vi vil ikke forstyrres av ubehageligheter. Vi vil ha vår museumstur og restaurantbesøk i fred, vi skal vise våre turister vår fredelige og flotte by, vi vil nippe til vårt rødvingglass i "godt selskap". Det er dessverre ofte hva som blir formidlet – av mennesker som er handlekraftige i dobbel forstand. Mennesker som kan kjøpe det de trenger når de vil, og som kan låse sin egen dør bak seg og kan velge å stenge det "stygge" ute.

Tendensen i samfunnet, og med media som gode støttespillere, synes å gå i retning av at kampen mot kriminalitet, vold og prostitusjon blir en unyansert kamp mot definerte grupper av mennesker. Og ikke en kamp der den skulle ha stått: nemlig mot en samfunnsutvikling som skaper grunnlaget for at mennesker kommer i slike vanskelige livssituasjoner.

I løpet av de siste 20 årene har gruppen av utstøtte mennesker endret seg. Det er flere unge og det er flere kvinner. Rusavhengige, og særlig brukere av illegale stoffer, har kommet for full kraft i løpet av det siste tiåret. Tiltak mot det såkalte Plata-folket har vært hett nyhetsstoff med jevne mellomrom. Fortsetter denne utviklingen, og da tenker jeg spesielt på utviklingen av tiltak for å fjerne fra bybildet det vi ikke liker å se, ligger den sosialt svakeste innvandrerggruppen godt an til å overta syndebykk-rollen.

Preben Brandt, dansk lege og spesialist i psykiatri, kom i 1999 med en bok med det flertydige navnet "Udelukkende velferd." Der beskrives en skremmende utvikling for velferdsstater som vår. Et viktig poeng i hans bok er at vi aldri kan løse disse problemene ved å bevilge stadig mer penger til ulike kontrolltiltak, behandlingstiltak eller sosialise-

ringstiltak. Penger kan gjøre tilværelsen noe mer utholdelig for noen, men kan ikke fjerne lidelsen eller redusere antall utstøtte. Vi må også slutte å tro at vi kan flytte, jage eller trakassere bort disse problemene. Det å begrense eller lindre denne lidelsen vil virkelig kreve noe av oss alle.

Det kan bli verre i årene som kommer, sier Brandt. "Hvor ille det blir vil avhenge av oss – det ansvarlige samfunn. Vår måte å innrette oss på med oss selv og med "de andre", er avgjørende for hvordan det vil gå. Det dreier seg om holdninger og det dreier seg om moral".

Det er altså ikke bare penger det står på, det handler vel så mye om holdninger og vilje til å akseptere at mennesker lever forskjellige liv – og kanskje også vil noe annet enn deg og meg.

Og jeg tror heller ikke utfordringene blir færre i årene som kommer.

Som leder for Natthjemmet, Kirkens Bymisjon, har jeg fulgt debatten om kjønns-handel og prostitusjon på nært hold de siste 20 årene. I mitt arbeid møter jeg daglig kvinner i prostitusjonsmiljøet. Flere hundretalls kvinner har fortalt om sine egne erfaringer.

Den forskning og erfaring som finnes på dette området, er entydig når det gjelder hvordan kvinner med tilhørighet i prostitusjonsmiljøet fordømmes og undertrykkes. Ikke nødvendigvis fra menn eller de som kjøper deres tjenester, men i høyeste grad fra samfunnet og offentligheten. Erfaringer fra aktuelle prosjekter og sammenlignbare tiltak synes også entydig å vise at ethvert forsøk på å regulere denne virksomheten gir negative resultater. Enten det nå gjelder å kriminalisere og forby prostitusjon, eller forsøk på å regulere den via offentlige bordeller. Eller som nå, regulere trafikken for å "flytte" miljøet. For kvinnene i prostitusjonen innebærer slike tiltak at de utsettes for ytterligere stigmatisering. Hver enkelt kvinne har mange historier å fortelle om hvordan hun føler seg stigmatisert og fordømt av samfunnet - ulike kvinneorganisasjoner inkludert. Mange mener også at denne stigmatiseringen og fordømmelsen langt overstiger de problemene de måtte møte hos enkelte menn som kjøper deres tjenester.

Arbeidet med å tilrettelegge verdige livs- betingelser for kvinner som prostituerer seg, tydeliggjør nødvendigheten av å forstå kjøp og salg av seksuelle tjenester som et sosialpolitisk problem, og ikke et kriminalpolitisk. Et sosialpolitisk problem kan ikke begrenses eller fjernes ved ulike reguleringstiltak. Bruker vi begrepene makt og avmakt, eller overgriper og offer, er det forståelig at vi griper til kriminalpolitiske tiltak. Men denne analysen er for enkel. For det første kan ikke makt- og avmaktbegrepene enkelt og ensidig knyttes til kjønn, henholdsvis makt til mannen og avmakt til kvinnen. Vi snakker her om mennesker i vanskelige livssituasjoner. Vi må snakke om en fattigdomsproblematikk, spesielt i et globalt perspektiv, vi må snakke om ensomhet og avvisning, vi må snakke om sosiale, økonomiske og psykologiske problemer.

I Sverige er kjøp av seksuelle tjenester kriminalisert. Det har kommet flere rapporter om virkningen av denne kriminaliseringen. Ingen av rapportene kan sies å være vitenskapelige i betydningen av at en har prøvd å analysere virkningen i forhold til prostitusjonsvirksomhet generelt. Rapportene er synsing fra ulike hold. Man vet blant annet ingenting om hvordan kriminaliseringen av prostitusjonen har virket inn på innemarkedet. På gata ser man en viss reduksjon, spesielt i de periodene hvor politiet patruljerer aktivt. De kvinnene man ikke ser på gata lenger, vet man imidlertid ingenting om. De som er dømt for kjøp er menn som har innrømt kjøpet. En innrømmelse er nødvendig, uten den finnes ingen holdbare bevis. Sverige har kriminalisert kjøp

av seksuelle tjenester fordi "dette er noe folk ikke liker å se".

Vi som jobber med kvinnene i prostitusjonsmiljøene ønsker oss en situasjon hvor kvinnene selv får større kontroll over sine liv og livssituasjoner. Bare ved å gi verdighet, kontroll og respekt til den enkelte kan kvinnene oppleve reelle valgmuligheter. Spesielt kvinner i prostitusjonen utsettes for kontroll både av ulike profitører og det offentlige samfunn.

Vi som har vårt arbeid knyttet til dette miljøet har i dag mulighet for å ha en åpen kontakt og dialog med de ulike aktørene. Dette medfører at vi kan bistå mennesker i denne vanskelige livssituasjonen og ofte også bidra til at enkelte kommer inn i en annen og bedre livssituasjon. Begge parter mister denne muligheten dersom vi ikke kan møtes åpent i det offentlige rom.

Av Kirsten Frigstad,
daglig leder Natthjemmet,
Kirkens Bymisjon

Hans Erik Schei, leder for Nadheim Kvinnesenter
adværer mot reguleringen av prostitusjonsstrøket
i Oslo.

Mindre trygge gater

Situasjonen i Kvadraturen i Oslo sentrum etter at politiet stengte flere gater på kveldstid er blitt mindre oversiktlig og neppe tryggere, sier Bymisjonens Hans Erik Schei.

- Kvinner fra mange nasjoner er nå trent sammen i noen få gatestrøk. Det gir en spent situasjon som kan utløse vold og konflikter, frykter Hans Erik Schei, leder av Nadheim kvinnesenter i Kirkens Bymisjon. Han har i en årrekke ledet Bymisjonens oppsøkende kontaktarbeid i prostitusjonsmiljøene og er sterkt kritisk til reguleringen av strøket.

- Det vi har fryktet ser ut til å ha skjedd. Noen av kvinnene har trukket ut mot kaia, der er det mindre trafikkert, mørkere og farligere for dem. Andre ser vi ikke igjen i det hele tatt. De har flyttet seg og opererer fra steder vi foreløpig ikke kjenner til. Det bekymrer oss og

gjør muligheten for kontakt dårligere, sier den erfarne sosialarbeideren.

Hans Erik Schei har også lagt merke til at deler av kvadraturen i Oslo nå er helt avfolket og øde på kveldstid. Dette skaper i alle fall ikke tryggere forhold for de som går gjennom disse områdene om kvelden. Før reguleringen var det i hvert fall folk i gatene som kunne gripe inn når noe skjedde, sier Schei.

I løpet av våren har det vært flere møter mellom politi, næringsdrivende og hjelpetiltak, der også Kirkens Bymisjon har formidlet sine erfaringer og synspunkter.

Bymisjonskryssord							ÆRES- SKUDD ↘	KJ. TEGN →	RAVER SUR ↘	GJØR NAVN- LØS ↘
							GOD- KJØNNING ↘	KALIUM →	SUR VIND ↘	
LIGGER I HOLKEN- VEIEN ↘	GRANSKE	AVGIKT DØR- SKORPE- DEL ↘	KULTUR- INSTIT- USJON	TITTE	TO- SIDIG ↘	"TVIL- LING"	OPPAD		VOKA- LER	
							PURKE			
NESTEN BLINK- ER					VANN- PLANTE			MORO FALME, BLI UKLAR		
LEDIG- GANG				LITE SPENN- ENDE			SNERRER MUKKER	BRETT- SPILL LAV JØR- IDISK GRAD	ROMER- TALL → 1000	
LITEN DAL ↘			ROMER- TALL 50	GRUNN- LEGGES SKAPER	GRIBE SLIT		FØGL- ENE	SØNN AV JAKOB OG LEA LITE HJUL		
HIMMEL- RET- NING ↘		ENGELS- BORG ER DET RISE							LEGENS- DELER	
			KALD- SVETT	MINE VOKA- LENE		LITE BARN HVAL			MÅNE- FASE	
LANGE FERDER UNDER- VISN- STEDET ↘										
					KOM- MUNE				GLO	
FLUKTEN KIRKE- SANGER ↘						ANTALL 20		SMILER		
					TITT- EREN			BIL KJ. TEGN ROMAN- IA		

Klipp ut kryssordet, og send det til Kirkens Bymisjon, Tollbugata 3, 0152 Oslo innen 10. mai, 2004. Husk å skrive på navn og adresse.

Vinnere

Vinnere av kryssordet i forrige nummer:
Gjertrud Omejer, 1361 Østerås
Reidun Prestbo, 0306 Oslo
Rønnaug Ryssdal

Vi gratulerer!

Få drømmejobben gjennom unikum-indico

Våre arbeidsmarkedsbedrifter unikum-indico formidler stadig jobber til arbeidssøkere.

Arbeidstaker - eller arbeidsgiver - ta kontakt!

Tlf. 21 52 51 00.

E-post: post@unikum-indico.no

unikum-indico
— den gode arbeidsgiveren

Løsning nr. 1-2004										K		R	S			
										U	M	I	A	K	E	R
	N		N	A	A	I	L	D	E	R						
	A	R	B	E	I	D	S	L	Ø	S	E	U	D			
	N	A	R	K	O	M	A	N	J	E	R	E	M	I		
A	N	K	E	R	I	L	E	O	L	E	N	A				
	A	E	R	O	R	A	T	I	N	E	R	E	S			
	M	L	L	A	T	S	V	I	I							
	A		O	L	L	E	R	V	E	R	K	S	T			
T	R	E	N	G	E	N	L	I	R	N	E					
	I	S		S	P	O	R	T	L	A	N	D				
	E	S	H	J	E	M	R	E	K	O	D	E				
D	E	I	A	Å	E	N	S	O	M	H	E	T				

Premie for kryssordvinnerene er boka "Impulser". Bymisjonens fargerike og frodige håndbok i kulturarbeid. Boka er utgitt i tilknytning til prosjektet "Leve - ikke bare overleve" og ble omtalt i forrige nummer av Bymisjon.

På vår side

På vår side bringer vi videre tanker, uttrykk og erfaringer fra brukerne og gjestene ved Kirkens Bymisjons mange virksomheter. Denne gangen har en av beboerne ved Holmenveien 7 korttidsinstitusjon skildret sitt forhold til et hus som er "ei trygg havn når det tårner seg opp".

Holmenveien 7

Holmenveien 7 er en korttidsinstitusjon der oppholdstiden vanligvis er 2 - 3 uker. Huset er et fleksibelt forsterkningstiltak for personer som har rusproblemer og som har behov for bistand for å fungere i sin aktuelle livssituasjon, eller trenger hjelp til å endre den livssituasjonen de befinner seg i. H7 ønsker å være et tilbud som rusmisbrukere kan benytte seg av i akutte krisesituasjoner, men også et tilbud som kan bygge relasjoner over tid.

Lettelsen over at du ikke er alene...

**Etter ei voldsom fyllekule, etter nok et nederlag, hva gjør man?
Skammen over å svikte igjen, økonomisk ruin, nerver på høykant?**

Vår på verandaen i Holmenveien 7. God kontakt mellom beboer og ansatt.

Ei uke på avrusing kan få deler av fysikken på plass, men livet er jo like fullt et helvete, forsterket gjennom gjentatte fyllekuler. Angeren. Den dårlige samvittigheten. Alt jobber mot det målet å drikke seg til glemsel. Men det er jo ikke et slikt liv jeg vil ha.

Jeg tror med hånden på hjertet jeg kan si at ingen har hatt som mål i livet å bli alkoholiker. Det å se realiteten, og skjønne at man trenger hjelp i en fase er noe jeg bare må erkjenne. Og der kommer Holmenveien 7 inn. H7 blant venner. Idyllisk plassert i Holmenveien 7 med flott hage, der beboelsesrommene er gamle Moelvenbrakker.

Felles dusj, toalett, to personer på rommet. Den første tiden før man får enkeltrom. Skjerming fra rus i et godt miljø er viktigst, ikke fellesdusj.

Fra første gang jeg kom, er jeg blitt møtt med omsorg. Gamle fasiliteter ja, men flottere rom andre steder. Men den hjertevarmen som fyller det huset,

både mellom de som jobber der, og de som er innlagt er noe spesielt som "henger" i veggene.

Det er et bredt spekter av erfarne folk som jobber på H7, bl.a sosionomer, og forskjellig kompetanse på mange områder. De har ett mål og det er å hjelpe deg.

Noe veldig positivt er også fravær av byråkrati.

Du ringer mellom kl 9 til 11 mandag og torsdag, og får svar kl halv to. Kommer du inn før du en fast kontaktperson som følger deg gjennom oppholdet. Klargjør mening og ønsker. Du får perm, kan gå på byen, og ha ei trygg havn om det tårner seg opp.

Det er også stor ekspertise på brukersiden. Edrue alkoholikere har bånd mellom seg som gjør samholdet sterkt, og utveksling av erfaring trygt.

Det som aldri kan beskrives er den lettelsen du føler over at du er ikke alene. Det er andre som har rota det til også. Og det er håp. Det er så lett å gi opp.

Og der har Holmenveien et stort pluss som jeg aldri har opplevd før. Kontaktperson eller ikke: Har du problemer, så haker du bare tak i den nærmeste og snakker ut om problemet, før det blir så stort at du drikker .

Det er også muligheter for å komme inn og bruke plassen før du sprekker. De fleste alkoholikere vil merke at trykket bygger seg opp. Det er vel ikke så mange som gjør det, men det er et valg. Jeg har heller aldri blitt dømt der for å ta feil valg.

Fått nye muligheter gang på gang. Og det er som et himmelrike å få plass når du vet det går rett vest når du er ute.

Jeg er glad i den plassen, og for det den betyr for meg og andre.

Tekst og foto: PBW